

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ БАНКІВСЬКОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ

студент: *Самойлікова А.В.*
(наук. керівник доц. *Скляр І.Д.*)

У контексті сучасних економічних процесів все актуальнішим стає питання банківської конкуренції, адже саме конкуренція є важливою складовою механізму ринкової економіки.

Останнім часом проявляється тенденція до універсалізації банківської діяльності. Універсальний банк захищений від комерційного ризику краще, ніж спеціалізований, може швидко реагувати на зміни кон'юнктури, і тому є більш конкурентоспроможним. Нарівні з суперництвом між комерційними банками існує серйозна конкуренція з боку спеціалізованих фінансово-кредитних інститутів.

Для банківської сфери характерні такі види конкуренції, як конкуренція продавців і покупців, внутрішньогалузева та міжгалузева, цінова та нецінова, досконала та недосконала конкуренція.

Конкуренція продавців полягає у боротьбі за найбільш вигідні умови збуту банківських послуг, а конкуренція покупців – у змаганні за доступ до них. Будь-яка банківська конкуренція носить внутрішньогалузевий характер, але в той же час універсальні банки можна охарактеризувати як «багатогалузеві підприємства», які конкурують з усіма учасниками банківського ринку.

Цінова конкуренція має певні межі. Процентні ставки можуть знаходитись під впливом держави через встановлення мінімальних і максимальних ставок, фіксованих за пільговими державними кредитами, граничної маржі, за допомогою заходів облікової політики, зміни ставок по рефінансуванню. Також існує межа процента, нижче якого банк вже не буде отримувати прибуток. Тому сучасні західні банки прагнуть не конкурувати в області цін на банківські послуги, добиваючись збереження високих тарифів і процентних ставок. Конкуренція здебільшого приймає неціновий характер, що полягає, насамперед, у змінах якості послуг. З точки зору клієнта критеріями якості банківського обслуговування є його швидкість, терміни здійснення операцій, наявність помилок і неточностей, графік роботи банку, відповідне консультування тощо. Рівень якості банківських послуг клієнт порівнює з цінами.

У сучасних умовах банківський ринок України прагне до моделі диференційованої олігополії. Варто відмітити, що, на думку зарубіжних спеціалістів, така ринкова структура є найкращою з точки зору здорової конкуренції, захист якої є одним із пріоритетних завдань держави в банківському середовищі.

За даними Національного банку України у 2007 році сталися істотні зміни в рейтингу банків-лідерів українського ринку. Найістотніший приріст активів показали Укрсоцбанк, ПУМБ, банки «Південний», «Фінансова ініціатива», «Дельта», «Престиж», Кредо-банк, Імексбанк, Мегабанк, Агробанк, при цьому три лідери ринку – Приватбанк, «Райффайзен Банк Аваль» та УкрСиббанк не змінилися й наростили свої активи в середньому на 1,6-6,1 млрд. грн., а частки ринку – на 0,014-0,59%.

Зміна рейтингів банків – регулярний фактор, але значні переміщення по таблиці відбуваються не дуже часто. Ці зміни означають жорстку конкуренцію на банківському ринку, який в Україні поки що не досить заповнений. Загальний обсяг виданих українськими банками приватним позичальникам кредитів зараз становить 40% ВВП, тоді як у деяких країнах Західної Європи цей показник перевищує 200%. Однак якщо за прогнозами аналітиків у найближчі роки ВВП в Україні збільшуватиметься на 6-11%, то банківська система зростає щороку на 40-60%.

Рівень конкуренції в українській банківській системі надзвичайно високий. Учасники ринку дуже чутливо реагують на зміни ставок за кредитами і депозитами серед конкурентів. Це пов'язано, у тому числі, і з приходом іноземних банків, які можуть залучати більш дешеві фінансові ресурси за кордоном. Іноземні банки володіють такими перевагами, як низька вартість ресурсів та великий досвід міжнародних операцій.

В Україні очікується сильна банківська конкуренція в сегменті великих корпоративних клієнтів, банківське обслуговування яких є вельми прибутковою справою. Крім того, все більший інтерес для західних банків представляє роздрібний сегмент з прибутками населення, що ростуть, та нереалізованими потребами в кредитуванні.

У таких конкурентних умовах, глобальні наслідки приходу іноземного банківського капіталу необхідно розглядати крізь призму діючих законодавчих нормативів і ситуації в сегментах ринку банківських послуг.